

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 18532/2024
04.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Татјане Ђурица, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Жељко Пецињачки, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 453/23 од 22.03.2024. године, у седници одржаној 14.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 453/23 од 22.03.2024. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 453/23 од 22.03.2024. године и пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 199/22 од 09.05.2023. године, у ставу првом и трећем изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, плати износ од 40.633,42 динара са законском затезном каматом од 17.11.2022. године као дана подношења тужбе па до исплате и **ОДБИЈА СЕ** захтев тужиоца да се тужена обавезе да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 54.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду Прр1 199/22 од 09.05.2023. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у

разумном року, исплати износ од 40.633,42 динара са законском затезном каматом од 17.11.2022. године као дана подношења тужбе па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да на досуђени износ од 40.633,42 динара исплати тужиоцу законску затезну камату за период од 18.12.2013. године до 17.11.2022. године као неоснован. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 37.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 453/23 од 22.03.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 199/22 од 09.05.2023. године, у ставу првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. ЗПП.

Тужилца је поднела одговор на ревизију, предлажући да се ревизија одбаци као недозвољена или одбије као неоснована.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни суд је, применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био радник „Навип“ А.Д. Београд, Земун и за обављени рад у време када је покренут поступак стечаја зарада му није исплаћена. Решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником „Навип“ А.Д. Београд, Земун. Закључком Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 17.12.2013. године, тужиоцу је утврђено потраживање у износу од 124.521,75 динара. Преостало тужиочево потраживање од 40.633,42 динара није намирено. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 5996/2021 од 24.12.2021. године, усвојен је приговор предлагача, овде

тужиоца и утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/2012. Утврђено је и да на дан отварања стечајног поступка предузеће „Навип“ А.Д. Београд није било у већинском власништву државе.

Из потврде Агенције за привредне регистре од 19.11.2020. године утврђено је, између осталог, да су решењем Фи 981/02 од 02.07.2002. године, као оснивачи уписани Акцијски капитал по претходним законима (према списку акционара), Фонд ПИО – акцијски капитал, акцијски капитал подељен у првом кругу својинске трансформације (према списку акционара) и преостали друштвени капитал пренет Акцијском фонду; да је решењем АПР Београд од 09.06.2005. године ово друштво преведено у регистар привредних субјеката под пуним пословним именом „НАВИП“ АД за производњу и промет пића Београд, Земун и да је истим решењем као оснивач регистрован акцијски капитал, удео 100%.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року коју је проузроковао Привредни суд за чије пропусте одговара тужена Република Србија, како по основу објективне одговорности из члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 58. Устава Републике Србије, а и да постоји узрочно последична веза између неделотворности правних поступака пред привредним судом у Београду и настале штете за тужиоца, а коју тужилац није скривио.

Другостепени суд је побијаном пресудом потврдио првостепену пресуду прихватајући аргументацију првостепеног суда.

По оцени Врховног суда, пресуда другостепеног суда заснована је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године, допуњеног на седници Грађанског одељења од 27.09.2019. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или

државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

У конкретном случају, тужилац није био у могућности да наплати своје потраживање према свом послодавцу - „Навип“ а.д. Београд, Земун у стечајном поступку који је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године. У том тренутку стечајни дужник је предузеће са већинским уделом приватног капитала. Како према утврђеном чињеничном стању послодавац тужиоца није било предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом у релевантном периоду, погрешан је закључак нижестепених судова да у овом случају постоји одговорност тужене за предметну штету. Наиме, само уколико се ради о предузећу са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу и посебне обавезе Републике Србије везане за заштиту права на суђење у разумном року поводом ненамиреног потраживања у висини признатог потраживања у стечајном поступку. Међутим, то овде није случај, јер је решењем АПР Београд од 09.06.2005. године послодавац тужиоца преведен у регистар привредних субјеката под пуним пословним именом „НАВИП“ АД за производњу и промет пића Београд, Земун и да је истим решењем као оснивач регистрован акцијски капитал, удео 100%, односно приватизован је, па супротно наводима другостепеног суда, не постоји објективна одговорност Републике Србије за штету причињену запосленом према субјекту приватизације који није био са већинским уделом друштвеног и државног капитала у време када је настала обавеза исплате ових потраживања. Насупрот закључцима нижестепених судова, тужилац није доказао узрочнопоследичну везу између дужине трајања поступка и ненамирења његовог потраживања, нити да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Одговорност тужене није објективна, већ је тужилац морао да докаже постојање узрочно последичне везе, што је у конкретном случају изостало. У конкретном случају потраживање тужиоца из радног односа није у целини наплаћено према послодавцу за кога је утврђено да је у време настанка потраживања било акционарско друштво са акцијским капиталом 100 %, па тужилац није доказао да би износ добијен продајом стечајног дужника био довољан за исплату његовог утврђеног потраживања које је сврстано у трећи исплатни ред и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајног органа, потраживање тужиоца остало ненаплаћено.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154. 162. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови целог поступка. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова за састав два образложена поднеска од стране правобранилаштва у износу од по 9.000,00

динара, састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи. Из тих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**